

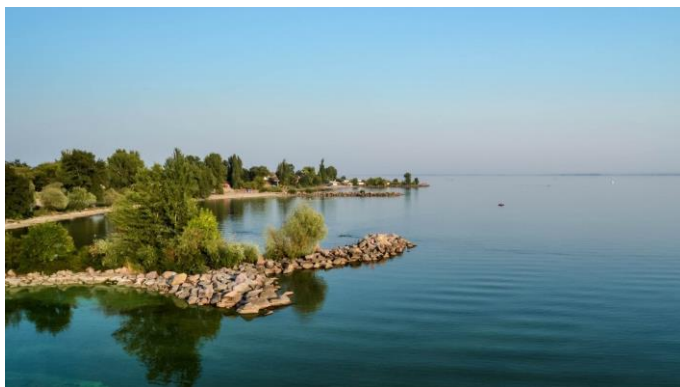
Козацький янгол-спаситель

Цю жінку у давні часи знали і поважали тисячі й тисячі козаків. А звали народну цілительку Явдохою. Саме до неї від предків аж із самої глибокої давнини дійшли знання, які і зробили її потім знаменитою.

Виготовляючи різні напої й мазі на основі різних трав, які росли в Великому Лузі і степах, вона лікувала дійсно багатотисячний люд від усіляких хвороб. У неї було багато помічників, які роз'їжджали по всіх усюдах у пошуках рідкісних трав. Явдоха лікувала такі страшні епідемічні хвороби, як чума, холера та віспа. Наскільки ці відомості реальні, стверджувати стовідсотково неможливо. Але ось щодо лікування малярії, яка була поширена в наших краях, то рецептами Явдохи користувалися аж до середини 20-го століття. Це були відвари з коріння степових трав. На смак відвари були дуже гіркі, що дуже нагадувало нинішній хінін, який використовували для лікування малярії вже в радянські часи. Як відомо, збудником і носієм цієї хвороби були малярійні комарі, яких було сила-силенна в наших плавнях.

Лікувальними справами займалась вся сім'я Явдохи. Її чоловік і два сини лікували хворих і ранених козаків у січовому шпиталі, який розміщувався на території січі в спеціально побудованому курені. Явдоха мала здібності не тільки цілительки, а й ясновидиці, розуміла мову звірів, птахів. Вона вміла навіть робити і хірургічні операції. Навчила оперувати свого чоловіка, синів і дочок. Ці вміння їй були передані від бабусі Марфи. Кажуть, коли та помирала, то сказала Явдосі: «Ти будеш вміти все робить, що я вміла, і навіть більше. Я тебе навчу по зорях гадати і передбачати лиху годину, але... вже після моєї смерті. В скрутні години я буду завжди поряд з тобою, ти тільки мене поклич...» І дійсно, в скрутні часи Явдоха, ставши на коліна перед іконою Святої Богородиці, спочатку просила заступництва у діви Марії, а потім поради у своєї бабусі. Під час цього вона була перед іконою одна, адже Явдоха просила близьких її не турбувати, закривала навіть вікна і двері. Таким чином, Явдоха спілкувалась з духами своїх предків.

Про Явдоху одному із авторів цієї легенди – Володимиру Саламасі – багато розповідав його батько. Він особисто збирав про неї матеріали в селах Шолохове, Покровське, Катеринівка, Січовик і, звісно, у Перевізських Хуторах. Батько Саламахи був столяром. На початку 30-х років двадцятого століття його запросили працювати в

Шолохівську машино-тракторну станцію (МТС), а будинок для проживання виділили в сусідньому селі Січовик. До новоствореної МТС були запрошені кращі працівники багатьох професій з усього нікопольського району. Таким чином, батько міг спілкуватися з багатьма людьми із навколишніх сіл.

Особливо його цікавили відомості про народну цілительку Явдоху. Вони були надто скупі. Можливо, її звали якимось по-іншому, але це не відомо достеменно, хоч на Перевізьких хуторах, звісно, жили жінки, які вміли лікувати. І все ж найбільше батько Саламахи дізнався від Степана Довганя, помічника капітана на берлімі (самохідна баржа малого розміру, яка ходила за допомогою парового двигуна). Дід і батько Саламахи з 1902 року були бакенщиками на Дніпрі. Будка бакенщиків знаходилась біля озера Ракуша, недалеко від впадіння Нижньої Скарбної в Дніпро.

Степан Довгаль під час турецько-російської війни перевозив вантажі з Криму на болгарський берег. Приймав участь у боях турецького і російських флотів. Був тяжко поранений і списаний на берег. Коли видужав, то повернувся у Перевізькі Хутори і почав працювати саме на перевозі.

Одного разу зайшла мова про знахарку, і Степан розповів про Явдоху, про те, як вона приїздила у Капулівку, оглядати тяжко поранених козаків. Під час таких відвідин вона і познайомилася з Іваном Дмитровичем Сірком. Відчула велику внутрішню силу кошового отамана, відразу зрозуміла, що Сірко від Бога був наділений неабиякими здібностями, багато в чому переважав її, Явдоху. Вона запросила Сірка у гостини у Перевізькі Хутори.

Звісно, мабуть саме там Явдоха відкрила йому про те, що прийшло до неї від бабусі.

Явдоха також повідала кошовому, що баба Марфа колись запропонувала польським лікарям вилікування гетьмана Сагайдачного, але ті відмовились....

Лікувала Явдоха і славетного отамана, який отримував тяжкі поранення на лівій ключиці і лівій гомілці, але за допомогою Явдохи і, дякуючи своєму надзвичайному здоров'ю, швидко підіймався. І знову вів козаків до чергових перемог.

*Легенда зі слів Володимира Саламахи,
які були записані та оброблені Оленою Герасименко.
Бібліотечно-інформаційний центр «Слово»
(філія № 6 КЗ «Нікопольська МЦБС»)*